

Afgørelser – Reg. nr.: 02371.01

Fredningen vedrører: Kybækken - Afvist

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 17-10-1958

Fredningsnævnet 12-08-1957

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

IKKE FREDET

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 17/10 1958 [nævnr - 1272/57] om stadfæstelse af
- Kendelse af 12/8 1957 [nævnr - 41/55] - afvisning af fredning

577 ØLGOD

1113 I NV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 17/10 1958)

Fredningen omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre: af

Tistrup og Hodde sogne

Gældende matrikulært kortbilag: $\frac{1}{1}$

Se også REG. NR.:

CITERET FULDT UD I OFN K. AF 17/10 1958

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for fredningsnævnet
for Ribe amtsraadskreds.

---ooOoo---

Aar 1957 den 12. august afsagde fredningsnævnet for Ribe amtsraadskreds, formanden dommer Helge Olrik, og medlemmerne, amtsraadsmedlem Chr. Bendixen, gaardejer Harald Madsen og pens. lærer Peder Helt Møhr i sagen

J. 41/55.

Anmodning fra Danmarks naturfredningsforening og Naturfredningsraadet om fredning af Kybækken mellem Krarup og Letbækmølle.

saalydende

K e n d e l s e :

I sommeren 1954 har Det danske hedeselskab udført et projekt til regulering og uddybning af den nedre del af sognevandløbet Kybækken i Hodde og Lustrup sogne i Ribe amt.

Overslaget til uddybningen andrager 54.000 kr.

Det interesserede areal er efter projektet paa 30 ha.

Projektet er søgt fremmet i henhold til lov om landvinding, og det jyske underudvalg for Statens landvindingsudvalg har indstillet sagen til gennemførelse.

Efter at Danmarks naturfredningsforening og Naturfredningsraadet var gjort opmærksom paa sagen, har foreningen ved skrivelse af 25/11 1955 indbragt sagen for nævnet i medfør af naturfredningslovens § 8. Det anføres i naturfrednings-

OVERFREDNINGSNÆVNET>

17/10.1958

IKKE FÆDEDET

U D S K h I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1958, den 17. oktober, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1272/57 vedrørende fredning af Kybækken - og nogle omliggende arealer - mellem Krarup og Letbæk Mølle.

I den af fredningsnævnet for Ribe amt den 12. august 1957 afsagte kendelse hedder det:

"I sommeren 1954 har Det danske hedeselskab udarbejdet et projekt til regulering og uddybning af den nedre del af sognevandløbet Kybækken i Hodde og Tistrup sogne i Ribe amt.

Overslaget til uddybningen andrager 54.000 kr.

Det interesserede areal er efter projektet på 30 ha.

Projektet er søgt fremmet i henhold til lov om landvinding og det jyske underudvalg for Statens landvindingsudvalg har indstillet sagen til gennemførelse.

Efter at Danmarks naturfredningsforening af Naturfredningsrådet var gjort opmærksom på sagen, har foreningen ved skrivelse af 25. november 1955 indbragt sagen for nævnet i medfør af naturfredningslovens § 8. Det anføres i naturfredningsforeningens skrivelse, at "Kybækken udspringer fra mosedrag mellem Hesselho og Galthohede og modtager under sit løb mod syd i den øvre del tilløb fra andre moser, således Roldborg Mose og Usnap Mose. Syd herfor forekommer af større tilløb kun Assenbæk ved Assenbækmølle nær Kybækkens udløb i Varde å.

Det landskab, som Kybækken gennemløber og afvander, hører til den sydøstligste del af den store Varde-Aadum bakkeø. Terrainet omkring Kybækken er som ved mange af vore større jyske bakkeøer gennemgående ret fladt, ja, mange steder er overfladen næsten plan. Egentlige markerede bakketoppe savnes, og i sin form bærer

overfladen vidnesbyrd om betydelig ælde. De udjævnende processer har haft frit spil i et betydeligt tidsrum, idet det landskab, vi her befinder os i, under den sidste istid ikke blev nået af de store bræer, der dengang dækkede øerne og det østlige Jylland. Siden næstsidste istid har erosion af forskellig art angrebet og omformet de under den næstsidste istid skabte mere markerede terrainformer. Toppe er blevet affladet, fordybninger udfyldt, og tilbage er et svagt bølget landskab med store rolige former.

Mod syd og øst møder bakkeøen et landskab af en ganske anden karakter, her ligger slettelandet, de store flodsletter, der blev skabt under sidste istid af de store smeltevandsfloder. Øst for bakkeøen ligger således Sønder Omme hedeflade, der mod vest går over i flodsletten ved Varde å, som her følger den gamle smeltevandsstrøms vej mod vest til havet.....

Kybækken er netop et ganske udmærket eksempel på den til bakkeøerne tilknyttede vandløbstype, og er på en ikke ringe del af sit løb forbavsende velbevaret, det gælder især strækningen mellem Krarup og bækens udløb i Varde å. Løbet er her stærkt bugtet og smukt indrammet i en temmelig dyb dal skåret ned i bakkeøens sydligste del og sikkert udformet dels etapevis i tilknytning til den vekslende vandføring i Varde ådalen siden sidste istid, dels også i tiden mellem de to sidste istider.....

De senere års rivende udvikling indenfor landbruget er gennem lang tid gået udenom denne lille landskabsidyl, men den trues nu af væsentlige indgreb. Det af Hedeselskabet udarbejdede projekt vil bevirke en total ændring af det gamle dalbillede, idet gennemførelsen af projektet vil medføre, at der på størstedelen af strækningen ved Krarup Lund skal graves et helt nyt leje for Kybækken, således at bækens mange slyngninger afskæres og opfyldes.

Udover de rent landskabelige naturfredningshensyn knytter der sig nu som tidligere en ikke ringe almen interesse i relation til befolkningens friluftsliv til egnen omkring Kybækken med Letbækmølle. I sidste halvdel af forrige århundrede anvendtes således pladsen ved Letbæk mølledam til folkelige og kirkelige møder, i ganske særlig grad i de år, den grundtvigianske pastor J. Schjørring virkede som præst i Hodde og Tistrup og boede i den gamle præstegård, der er smukt beliggende ved Kybækken lige over for Krarup Lund. Schjørring kaldte pladsen ved mølledammen

for Balders Have eller Brejðdablik. Ved møllen ligger der nu en sommerrestaurant, og egnen er fortsat et søgt udflugtssted. Fra møllen kan man ad stier gennemvandre Krarup Lund og passerer under vejs gode udsigtspunkter over Kybækdaalen med dens snoede vandløb. Letbækmølle ligger ved en offentlig bivej fra Hodde til Tistrup i en afstand af en lille kilometers vej fra den stærkt trafikerede landevej, der fra Varde over Grindsted fører til Vejle.

På baggrund af det foran anførte kan Danmarks Naturfredningsforening give tilslutning til det fra Naturfredningsrådets side fremsatte ønske om en bevaring af ihvertfald dele af den ved Kybækken værende særprægede og smukke natur, i hvilken samspillet mellem dalen med det slyngede åløb og de skov- og kratbevoksede skrænter med deres bratte fald er et fremtrædende moment. Man skal derfor under henvisning til naturfredningslovens § 8 herved henstille til fredningsnævnet, at der rejses frednings-sag vedrørende det på kortbilag 1 afgrænsede område, idet man i medfør af naturfredningslovens § 1 som motivering for fredningspåstanden skal henvise til de ovenfor nævnte naturfredningsmæssige hensyn, hvortil tillige knytter sig de af naturfredningsrådet påpegede ferskvandsbiologiske interesser i relation til vandløbet.

Med hensyn til fredningen af den foreslåede del af Kybækkens dalstrøg må den væsentlig have til formål at bevare den nuværende tilstand.

Det af Hedeselskabet udarbejdede og for Statens landvindingsudvalg forelagte projekt for en regulering af vandløbet vedrører strækningen mellem Krarup og bækkens udløb i Varde å. (landvindingsudvalgets journalnummer 1621). Man skal fra foreningens side ikke modsætte sig gennemførelsen af dette projekt i sin helhed, idet fredningssagen som kortbilag 1 udviser, med hensyn til selve vandløbet kun skal ved^{at} være en del af denne strækning, nemlig fra lidt nord for Langsig til Møllebroen ved Letbækmølle.

Som fredningsbestemmelser for hele det på kortbilag 1 afgrænsede område foreslås følgende servitutsæt:

Området skal fremdeles bevares i sin nuværende tilstand, hvorunder navnlig følgende bestemmelser må iagttages:

1. Der må ikke foretages afgravning, opfyldning eller planering, eller anlægges nye veje fraset primitive veje gennem skovarealet.
2. yderligere afvanding, dræning eller udgrøftning må ikke finde

sted, og der må ikke foretages indgreb af nogen art i Kybækkens leje. Herfra er dog undtaget eventuelle sikringer af bækkens løb ved og under vejen mellem Hodde og Letbækmølle. Endvidere kan landgrøften ved Krarup Lund vedligeholdes og oprensnes. Ligeledes må der også graves enkelte stikgrøfter i engarealer fra lavtliggende partier frem til åen.

3. De udenfor omdrift værende græsningsarealer må ikke opdyrkes eller beplantes, men kan iøvrigt anvendes som hidtil. Tilstedeværende skov- og kratbevoksninger må kun udtyndes ved plukhugst, og nyplantning må kun foretages med løvtræer. Herfra er dog undtaget tilstedeværende nåletræsplantninger. Eksisterende løvtræsbevoksninger og buskvækst på arealet må således ikke ryddes totalt. Endvidere skal de spredtstående ege langs dalens sider bevares længst muligt. Løvtræer skal også anvendes ved fornyelse eller nyplantning af levende hegn.
4. Der må ikke på arealet anbringes nogen art af bebyggelse, ej heller skure, boder eller andre skæmmende indretninger. Der må således heller ikke opstilles ledningsmaster. Tilstedeværende master kan fornyes dog kun efter aftale med fredningsnævnet.
5. Almenheden skal have adgang til færdsel til fods gennem den fredede del af Krarup Lund, herfra er dog undtaget eventuelle ungplantninger. Naturhistorikere skal i studieøjemed have adgang til færdsel på engene langs Kybækken....."

Sagen omfatter følgende matr. nre:

Tistrup sogn:

1 c	Krarup Lund			
6 d	"	"		
1 g	"	"		
2 g	"	"		
5 f	"	"		
6 j	"	"		
3 k	Krarup Lund og eng i dalen. Baron F. M. Rosenørn-Lehn.			
4 e	som foregående.			
2	"	"		
1 f	"	"		
2 c	Enge i dalen. Stinne Madsen (enke efter Georg Madsen).			
3 o	"	"	"	"
4 k	"	"	"	"
4 i	"	"	"	"

9 Enge i dalen Jeppe Dejbjerg Kristensen.
 8 " " " " "
 1 n " " " " "
 6 a Eng og dalside " " "
 6 h " " " Ejer er os ubekendt.

Hodde sogn:

1 i Eng og dalside. Hans Sørensen.
 1 a " " " Hodde Præstegård.
 1 b " " " Stinne Madsen.
 1 c " " " "
 1 p " " " Alfred Sørensen.
 1 v " " " Ejeren er os ubekendt.
 1 h " " " " " "
 1 d uvist om dette matr. nr. berøres af fredningen.
 Ejeren er os ubekendt.

Sagen har været forelagt Naturfredningsrådet, der i skrivelse af 3. maj 1957 udtaler:

"Dalen fra Letbæk Mølle til Krarup er af stor naturskønhed, idet den smalle engdal sammen med den med krat og spredte ege bevoksede erosionsskrænt på øst- og sydsiden og skoven Kraruplund på vest- og nordsiden danner et sjældent harmonisk landskabsbillede, der er enestående for egnen.

Den stærkt bugtede Kybæk indgår som et meget væsentligt led i dette landskab, og det vil tabe meget betydeligt i værdi, såfremt bækken kanaliseres på den i projektet foreslåede måde.

Den landskabelige og for enhver besøgende mærkbare forringelse, som en regulering af Kybækken på denne strækning vil medføre, er imidlertid ikke alene af turistmæssig karakter. Den vil for den naturkyndige betyde den uoprettelige ødelæggelse af en historisk helhed. Dalens dannelse og skrænternes udformning er nemlig sket gennem en tusindårig udvikling, hvis drivende kraft har været Kybækkens vandstrøm, og herom er det nuværende bugtede og slyngede løb det synlige vidne.

Som følge af sit endnu rene vand huser bækken en righoldig fauna af insekter o.a. lavere dyr, der, selvom den ikke indeholder store sjældenheder, der som dyresamfund betragtet er af betydelig videnskabelig interesse. Det samme gælder plantevæksten i bækken og på de omliggende enge og skrænter, der er meget righoldig og varieret.

Rådet vil derfor varmt anbefale, at fredningen søges gennemført som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening."

Fredningsnævnet har holdt 2 møder i sagen, den 20. marts 1957 og den 25. juni 1957.

På mødet den 20. marts 1957 udtalte distriktsbestyrer Christensen for Hedeselskabet, at den projekterede lige linieføring i afvandingsprojektet kan ændres, således at den bliver noget mere buklet.

På mødet den 25. juni 1957 erklærede ejeren af Nørholm gods, baron Carl Rosenørn-Lehn, at godset kan medgå til at frede uden erstatning, såfremt fredningen ikke udstrækker sig udover en grænse, som han har angivet på en skitse.

Gårdejer Jeppe Dejbjerg Kristensen, matr. nr. 1 n, 6 a, 8 og 9 Krarup, Tistrup sogn, har nedlagt påstand om en erstatning på 20.000 kr.

Det er oplyst, at det areal, gårdejer Kristensen ikke kan få afvandet, er på ca. 4 ha.

Gårdejer Frederik Kristiansen, matr. nr. 5 b Krarup, Tistrup sogn, har nedlagt påstand om en erstatning på 10.000 kr.

Fru Ane Stine Madsen, matr. nr. 1 b, 1 c Hodde Præstegård, Hodde sogn, 2 c, 3 o, 4 i, 4 k Krarup by, Tistrup sogn, har nedlagt påstand om en erstatning på 25.000 kr.

Gårdejer Hans Sørensen, matr. nr. 1 i Hodde Præstegård, Hodde sogn, har nedlagt påstand om en erstatning på 10.000 kr.

Menighedsrådet, matr. nr. 1 a Hodde Præstegård, Hodde sogn, og gårdejer Alfred Sørensen, matr. nr. 1 d, 1 h, 1 o og 1 p Hodde Præstegård, Hodde sogn, 6 h Krarup, Tistrup sogn, har nedlagt påstand om erstatning på lignende beløb, som de øvrige lodsejere har påstået.

Gårdejer Kristian Winther Thomsen, matr. nr. 1 v Hodde Præstegård havde ikke givet møde.

Finansministeriet har nedlagt påstand om, at erstatningen indbetales helt eller delvist som ekstraordinært afdrag på grundforbedringslån til statskassen i ejendommene:

matr. nr. 1 b m. fl. Hodde Præstegård, tilhørende gårdejer Ane Stine Madsen.

" " 6 a, 8 og 9 Krarup, Tistrup sogn, tilgørende gårdejer Jeppe Dejbjerg Kristensen.

matr. nr. 1 i Hodde Præstegård, Hodde sogn, tilhørende gårdejer
Hans Sørensen.

" " 1 v Hodde Præstegård, tilhørende gårdejer Kristian
Winther Thomsen.

" " 1 d Hodde Præstegård, tilhørende gårdejer Alfred Sørensen.

Såvel Tistrup sogneråd som Hodde sogneråd og Ribe amtsråd har udtalt, at de ikke ønsker at bidrage til fredningen.

Da der hverken fra sognerådernes eller amtsrådets side haves interesse for, at området ved Kybækken bliver fredet, og da de ret store erstatninger, der i tilfælde af, at en fredning skulle gennemføres, vil være at udrede til lodsejerne, ikke vil stå i noget rimeligt forhold til det, der kan opnås ved en fredning, og da en fredning af Kybækken efter nævnets mening ikke vil tjene en almen interesse, idet der kun færdes ganske få mennesker ved Kybækken, skønner nævnet, at en fredningssag ikke vil kunne gennemføres.

Den af Danmarks Naturfredningsforening fremsatte begæring kan derfor ikke tages til følge."

Kendelsen er den 9. september 1957 indanket for overfredningsnævnet af Danmarks naturfredningsforening, som har nedlagt påstand om gennemførelse af fredningen.

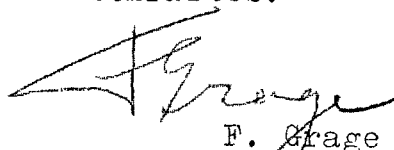
Overfredningsnævnet har den 7. juli 1958 besigtiget de pågældende arealer og har herunder forhandlet med repræsentanter for den ankende og andre i sagen interesserede.

Overfredningsnævnet finder herefter ikke, at fredningen er af så væsentlig betydning, at fredningssagen bør fremmes. Fredningsnævnets kendelse vil derfor være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Ribe amt den 12. august 1957 afsagte kendelse vedrørende fredning af Kybækken - og nogle omliggende arealer - mellem Krarup og Letbæk Mølle stadfæstes.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

overfredningsnævnets sekretær